

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3147

Vragen van het lid **Van Wijngaarden** (VVD) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Zero tolerance» is needed across Europe as figures show it's a world hub for hosting child sexual abuse material* (ingezonden 6 mei 2020).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 15 juni 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 2929.

Vraag 1

Bent u bekend met het jaarrapport van de Internet Watch Foundation (IWF)?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de conclusie van de IWF dat 71% van de wereldwijde kinderpornografische afbeeldingen in Nederland worden gehost? Zo ja, hoe komt het dat dit percentage zo sterk is gestegen het afgelopen jaar?

Antwoord 2

Nee, IWF concludeert dat 71% van het door hun gevonden kinderpornografisch materiaal wordt gehost in Nederland. Dit percentage wordt beïnvloed door meldingen die ze van burgers ontvangen, eigen zoekgedrag en (instellingen van) crawlers. De cijfers kunnen niet één op één worden doorvertaald naar een mondiaal beeld.

De cijfers van IWF geven een slecht en zorgelijk beeld van Nederland op het gebied van het hosten van kinderpornografisch materiaal. Ik deel het beeld dat Nederland geen klein land is wat betreft de hosting van kinderpornografische afbeeldingen. Eén van de redenen is onze grote en aantrekkelijke hostingmarkt, met het snelle internetnetwerk, de aanwezigheid van internetknooppunten en een relatief lage prijsstelling. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het Expertisebureau Online kinderporno (EOKM), de hosting sector

¹ Internet Watch Foundation, 27 april 2020, «Zero tolerance» is needed across Europe as figures show it's a world hub for hosting child sexual abuse material», <https://www.iwf.org.uk/news/%E2%80%9Czero-tolerance%E2%80%9D-needed-across-europe-as-figures-show-it%E2%80%99s-a-world-hub-for-hosting-child>

en andere partijen werken in publiek-privaat verband samen om de hosting van kinderpornografische afbeeldingen in Nederland te verminderen.

Vraag 3

In hoeverre werkt Nederland samen met de IWF bij het tegengaan van hosten van kinderporno?

Antwoord 3

Het IWF is de Britse tegenhanger van het Nederlandse Meldpunt Kinderporno van het Expertisecentrum Online Kindermisbruik (EOKM). Beiden zijn aangesloten bij koepelorganisatie INHOPE, dat meldpunten wereldwijd onderling verbindt. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft ambtelijk contact gehad met managers van IWF om, onder andere, meer achtergrondinformatie te verkrijgen bij de aantallen die IWF jaarlijks publiceert en bij haar werkwijze. Verder werkt het Ministerie van JenV nauw samen met het EOKM, dat hiervoor ook wordt gesubsidieerd. Onderdeel van de uitvoerende taken van het EOKM is de samenwerking met buitenlandse meldpunten, via INHOPE en rechtstreeks. Het gaat dan niet alleen om het doorgeven van meldingen voor verwijderverzoeken, maar ook om ontwikkelingen, instrumenten en het uitwisselen van best practices.

Vraag 4

Welke maatregelen heeft u getroffen om de identiteit van de makers van deze afbeeldingen te achterhalen, alsmede het land van herkomst?

Antwoord 4

Meldingen waarvan het IWF ziet dat ze in Nederland worden gehost, worden doorgezet naar het Nederlandse Meldpunt Kinderporno (onderdeel van het Expertisecentrum Online Seksueel Kindermisbruik). Daarnaast ontvangt het Meldpunt meldingen van vele andere organisaties, bedrijven en burgers. Het Meldpunt beoordeelt of de content daadwerkelijk kinderporno is of niet. Wanneer het kinderporno betreft wordt vervolgens bepaald of het om oud of nieuw kinderpornografisch materiaal gaat.

Bij nieuw materiaal geeft het Meldpunt dat direct door aan de politie. Achter nieuw materiaal kan een situatie van actueel seksueel kindermisbruik schuilgaan en is een strafrechtelijk onderzoek naar de identiteit van makers en slachtoffers geboden. Het Openbaar Ministerie bepaalt of opsporing en vervolging opportuun is. Het opsporen van misbruikers en vervaardigers van seksueel beeldmateriaal en het uit de misbruik situatie ontzetten van slachtoffers heeft prioriteit. Dit is tevens neergelegd in de in de Veiligheidsagenda gemaakte afspraken over de aanpak van online seksueel misbruik. De maatregelen waar u naar vraagt worden binnen dit strafrechtelijke kader ingezet. Denk hierbij aan specialistisch recherchewerk van de Teams ter Bestrijding van Kinderporno en Kindersekstoerisme gericht op de identificatie en lokalisatie van slachtoffers en verdachten. Over de prestaties van politie en Openbaar Ministerie heb ik u op 30 april jl. een brief gestuurd.² Wanneer het Meldpunt oud kinderpornografisch materiaal aantreft, zet het een Notice and Takedown procedure in gang om dit te verwijderen van Internet. Bedrijven achter websites of hosters krijgen daartoe een verwijderverzoek.

Het hier beschreven proces zorgt ervoor dat meldingen op de goede plaats terecht komen, zodat de opvolging in de juiste volgorde kan plaatsvinden: opsporen én schonen. De samenwerking tussen Meldpunt en politie verloopt goed.

Vraag 5

Vindt er reeds overleg plaats in EU-verband om gezamenlijk op te treden tegen webhosters die onvoldoende doen om kinderporno te verwijderen? Zo nee, bent u bereid afspraken te maken met EU-collega's om dit aan te pakken?

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 31 015, nr 193.

Antwoord 5

In EU-verband vindt er regelmatig gezamenlijk overleg plaats in de strijd tegen online seksueel kindermisbruik.

Op 8 oktober 2019 zijn Raadsconclusies aangenomen die expliciet aandacht hebben voor de aanpak van online seksueel kindermisbruik. Het voorzitterschap geeft navolging aan de Raadsconclusies door de nationale prioriteiten en de prioriteiten binnen de EU te identificeren. Het voorzitterschap zal de Commissie verzoeken een actieplan op EU-niveau op te stellen ter ondersteuning van de lidstaten bij de uitvoering van de Raadsconclusies op nationaal niveau. De strijd tegen online seksueel kindermisbruik is een internationale uitdaging, waarbij samenwerking tussen landen noodzakelijk is. Nederland ondersteunt daarom de oproep aan lidstaten om verder in te zetten op het verstevigen van de internationale samenwerking in het kader van de bestrijding van online seksueel kindermisbruik.

Nederland levert input aan de hand van de uitgangspunten van mijn nationale programma aanpak kinderporno. Nederland pleit ervoor dat elke lidstaat een nationaal Meldpunt opricht die notificaties van online seksueel kindermisbruik naar bedrijven stuurt met het verzoek om verwijdering van het materiaal. Na het versturen van een notificatie naar een bedrijf moet worden gecontroleerd of de inhoud al dan niet binnen een korte termijn wordt verwijderd. Daarom pleit Nederland voor het gebruik van een monitor. Een monitor kan de notificatie volgen om te controleren of de bedrijven het materiaal wel of niet actief verwijderen of niet op tijd verwijderen. Het inzicht van een monitor dwingt tot een dialoog met het bedrijfsleven over overheidsactiviteiten.

Op 9 juni jl. heb ik deelgenomen aan een webinar van het Europees parlement over de bestrijding van seksueel kindermisbruik. In mijn toespraak heb ik de Nederlandse publiek-private samenwerking voor een schoon en veilig internet toegelicht en heb ik het belang benadrukt om onze krachten in de EU te bundelen in de strijd tegen online seksueel kindermisbruik.

Vraag 6

Deelt u de opvatting dat bedrijven die willens en wetens onvoldoende investeren in maatregelen om systematisch te controleren of zij onbedoeld digitale ruimte verhuren waar zich kinderporno bevindt daarvan de gevolgen moeten ondervinden?

Antwoord 6

Ja, ik vind dat er consequenties moeten zijn voor de niet-meewerkende of lakse bedrijven. Van alle bedrijven verwacht ik dat ze kinderporno, na een melding daarover, direct van hun servers verwijderen. Slordig of niet reageren mag geen optie meer zijn. Tegen bedrijven die (ongewild) kinderporno op hun servers hebben staan en nalaten dit accuraat te verwijderen, wil ik in de toekomst middels een bestuursrechtelijk instrumentarium gaan optreden. Dit moet ervoor zorgen dat de hosters die niet meedoen aan de zelfregulering, gedwongen worden om kinderpornografisch materiaal alsnog tijdig te verwijderen. Een wetgevingstraject voor bestuursrechtelijke handhaving heb ik daarvoor in voorbereiding genomen.³ Daarnaast moeten hosters ook maatregelen gaan implementeren om het hosten van kinderpornografisch materiaal waar mogelijk te voorkomen.

Vraag 7

Bent u bereid voor de zomer de namen bekend te maken van webhosters die niet of onvoldoende doen tegen het weren van kinderporno? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Nee, de bekendmaking van de namen van webhosters zal naar verwachting snel na de zomer plaatsvinden. De monitor van de TU Delft zal de aankomende maanden verder worden uitgebreid om te kunnen meten hoe lang hosters na het ontvangen van een melding van het EOKM erover doen om content te verwijderen. Wanneer de TU Delft haar complete meting in een

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 31 015, nr 175.

rapport heeft opgeleverd, ben ik voornemens deze aan de Tweede Kamer te zenden en daarmee namen en prestaties van bedrijven transparant te maken.

Vraag 8

Kunt u bij het aanschrijven van deze webhosters concrete eisen stellen en sancties benoemen wanneer zij niet aantonen alles te doen om webhosting van kinderporno tegen te gaan?

Antwoord 8

Bij het aanschrijven van de webhosters worden bedrijven aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor een schoon internet vrij van kinderporno. Hierbij worden voorbeelden van maatregelen aangedragen om kinderporno op hun servers tegen te gaan. Als voorbeeld van een preventieve maatregel wordt verwezen naar de ontwikkelde HashCheckService. Voor repressieve maatregelen wordt verwezen naar de «Gedragscode Notice and Takedown» die door de hostersbranche is opgesteld. Daarin staat opgenomen dat deelnemers zich moeten houden aan de 24-uursnorm om kinderpornografisch materiaal te verwijderen nadat zij een melding van hebben ontvangen. In de brief wordt benadrukt dat de metingen van de monitor blijven plaatsvinden en verder wordt uitgebouwd. De TU Delft gaat de monitor uitbreiden met het inzichtelijk maken hoe vaak hostingproviders de genoemde 24-uurs-verwijderingsnorm halen. Deze resultaten gaan op termijn ook meewegen in de ranglijst. Daarnaast wordt vermeld dat de rapportage van de TU Delft in de toekomst aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Daarmee worden namen en prestaties van bedrijven in het kader van de bestrijding van kinderpornografisch materiaal openbaar.

Vraag 9

Welke bestuursrechtelijke bevoegdheden en sancties gebruikt u op dit moment om deze webhosters aan te pakken?

Antwoord 9

Zie antwoord vraag 10.

Vraag 10

Bent u bereid de aangekondigde «notice and takedown» procedure voor de zomer in te voeren zodat bestuurlijke boetes en dwangsommen nog dit jaar kunnen worden opgelegd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Er zijn op dit moment geen bestuursrechtelijke bevoegdheden specifiek gericht op webhosters die online kinderpornografisch materiaal hebben opgeslagen. In mijn brief van 3 juli 2019 heb ik de contouren geschetst van een bestuursrechtelijke aanpak van online seksueel kindermisbruik.⁴ Het in die brief aangekondigde wetsvoorstel scheidt een bestuursrechtelijk instrumentarium, specifiek gericht op de aanpak van online kinderpornografisch materiaal. Een dergelijk omvangrijk wetstraject verdient een zorgvuldige uitwerking en voorbereiding. Het is daarom niet mogelijk dit wetsvoorstel nog voor de zomer in werking te laten treden.

Vraag 11

Welke civielrechtelijke mogelijkheden zijn er om deze webhosters aan te pakken?

Antwoord 11

Er zijn geen civielrechtelijke mogelijkheden specifiek gericht op het aanpakken van webhosters. Slachtoffers kunnen (groepsgewijs) een civielrechtelijke zaak aanspannen, maar of dit kansrijk is is van veel aspecten afhankelijk. In de aanpak van deze webhosters gaat mijn voorkeur uit naar een combinatie van zelfregulering, bestuursrechtelijke handhaving en, als sluitstuk, een strafrechtelijke aanpak. Het is de rol van de overheid om online seksueel kindermisbruik aan te pakken, in alle facetten waar dit speelt, op een actieve manier. Hier ligt een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het is simpel-

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 31 015, nr 175.

weg niet passend om de bestrijding van online seksueel kindermisbruik te laten afhangen van slachtoffers die al genoeg te verduren hebben en hebben gehad.

Vraag 12

Kan de monitor die is ontwikkeld door de TU Delft met urgentie worden doorontwikkeld en verder worden geïmplementeerd?

Antwoord 12

Zoals ik in de Kamerbrief van 30 april jl. heb aangegeven zijn de eerste resultaten van de monitor van de TU Delft bekend. De hostingbedrijven die in deze rapportage van de TU Delft voorkomen zijn in mei hiervan op de hoogte gesteld. Na deze eerste ronde is het voornemen om de periodieke rapportages van TU Delft monitor met daarin een ranking en presentaties van bedrijven openbaar te maken. De implementatie van de monitor is dan compleet.

De TU Delft is druk bezig met het door ontwikkelen van de monitor. Het gaat hierbij om het automatiseren van de monitor, waardoor de monitor in gebruiksgemak vooruit gaat en het kunnen meten van de uptime. De werkzaamheden van de TU Delft zijn in volle gang.

Vraag 13

Welke instrumenten worden gebruikt om de effectiviteit van de monitor te meten?

Antwoord 13

De effectiviteit van de monitor in de strijd tegen kinderporno wordt gemeten aan de hand van het totaal aantal meldingen door het Meldpunt kinderporno en het aantal meldingen per hosters. Als er een duidelijke daling is van het aantal meldingen van kinderporno dan zou de monitor effectief kunnen worden genoemd.

Dit effect zal echter pas op de langere termijn zichtbaar worden. De TU Delft monitor is één van meerdere maatregelen. Het is daarom niet mogelijk om een tendens in het aantal meldingen van kinderporno toe te schrijven aan de effectiviteit van enkel de monitor. De gewenste effectiviteit van de monitor op korte termijn is dat bedrijven zich actief gaan inzetten om kinderpornografisch materiaal op hun servers te voorkomen en actief te verwijderen.